

Ny avdelning

Foto 1: Stadshuset i Umeå (foto Ann Widmark).

Året började med en ny placering för minoritetsarbetet i Umeå kommun. Den första januari 2024 flyttade enheten minoritet till en ny avdelning som heter *Strategisk utveckling* vid stadsledningskontoret. Den nya avdelningen initierar, leder och samordnar uppdrag av strategisk och verksamhetsövergripande karaktär som är av betydelse för Umeås hållbara tillväxt på lång sikt. Genom att samla kommunstyrelsens olika uppdrag inom en förvaltning förväntas den långsiktiga planeringen bli mer effektiv och samordnad. Det gäller även för arbetet med de nationella minoriteterna som får en mer central placering och synlighet i kommunens organisation. Våra arbetsplatser finns numera på stadshuset, vilket innebär att minoritetsarbetet även fysiskt har hamnat närmare de förvaltningar och politiker som är berörda av minoritetsarbetet (Foto 1). Den nya avdelningen arbetar i team och inte enhetsvis som tidigare varit vanligt. Den nya chefen för minoritetsarbetet heter Magnus Burvall och chefen för avdelningen heter Mikael Brändström.

Personalförändringar

Arbetsgruppen för det minoritetspolitiska arbetet har förändrats under hösten. Nils Enwald som representerat äldreomsorgen har avslutat sin tjänst inom Umeå kommun och ersatts av Anna Bergström, som närmast kommer från Regionen. I och med

enheten minoritet har Helén Andersson som chef för enheten, nu ersatts av Magnus Burvall som därmed också leder arbetsgruppen.

Höstens arbete inom Enheten minoritet och arbetsgruppen

Arbetet med samrådsprocessen som inleddes våren 2023 tillsammans med politiker, tjänstemän och representanter för de nationella minoriteterna har under hösten utkristalliserats till en ny samrådsform.

I stora drag innebär den nya samrådsformen att ett övergripande samråd hålls i september varje år i form av en workshop, där alla berörda förvaltningar och politiker deltar tillsammans med urfolket samerna och de övriga nationella minoriteterna. Där diskuteras och noteras urfolket och minoriteternas frågor och behov, som bildar en "bruttolista" av ämnen. Bruttolistan utgör startskottet för det kommande årets planering. Utifrån listan beslutar arbetsgruppen vilka tjänstemän och politiker som ska delta i respektive kommande samråd och när de ska hållas. De kommande samråden kan sedan leda vidare till andra frågor och samråd under året. Inga samråd utan specifikt syfte/frågeställning ska hållas då dessa inte uppfattas som givande. Återkoppling om vad som händer med minoriteternas frågor och behov sker kontinuerligt under året och alltid vid det övergripande samrådet varje september. Den nya samrådsprocessen startar i september 2024 med ett övergripande samråd som annonseras i god tid. Efter två år utvärderas den nya samrådsprocessen.

Minoritetssamordnarna har fortbildat sig på olika kurser och konferenser under hösten. Institutet för språk och folkminne, ISOF, arrangerade i oktober en konferens i Stockholm om revitalisering av minoritetsspråk. Det gavs bland annat en föreläsning om språkrevitalisering i digitala rum, de samiska språkens vitalitet och revitalisering samt konkreta exempel på olika projekt som finansierats av ISOF (Foto 2).

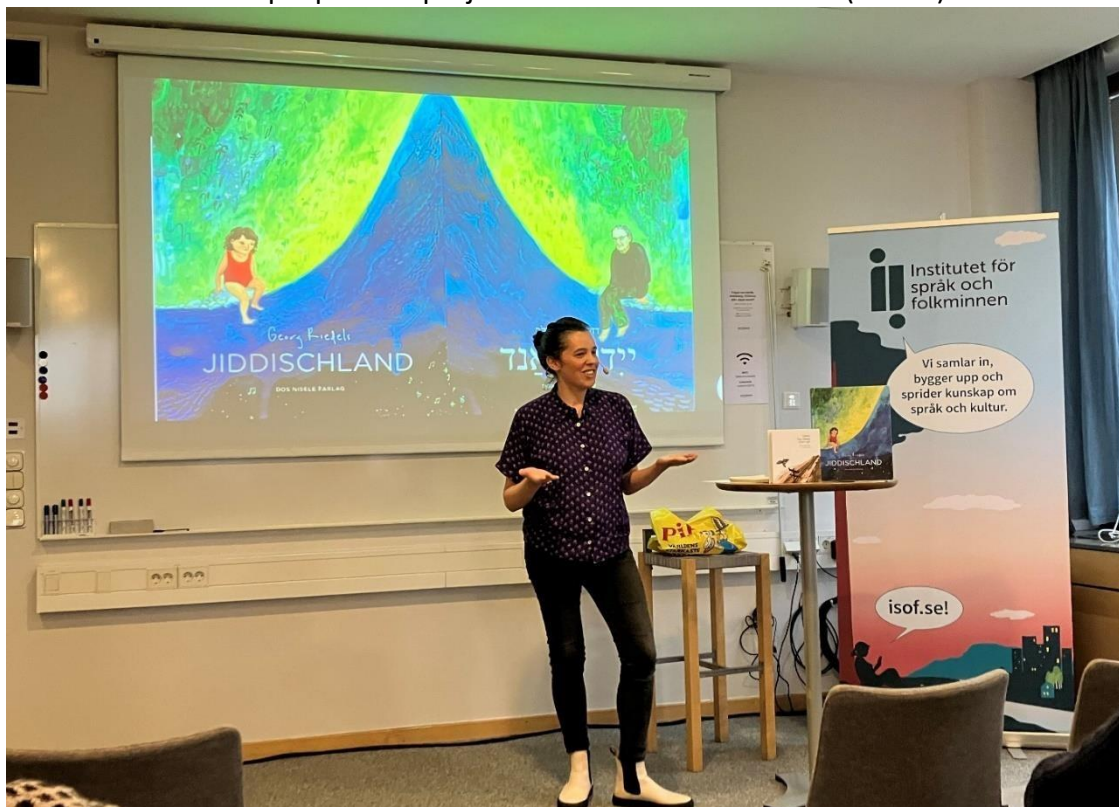

Foto 2:

på Institutet för språk och folkminnen i Stockholm.

I september bjöd Sametingets språkcentrum och Minoritetspolitiska uppdraget in till informationsträff i Östersund och samtal kring samiska språkfrågor, språkrevitalisering och utveckling. Det blev också ett studiebesök på samiska förskolan i Östersund.

Norrbottens Region arrangerade en informationsträff i Luleå om den nya konsultationslagen som börjar gälla 1 mars 2024 för alla kommuner. Läs mer om lagen [här](#).

Hösten har även inneburit arrangerande av många olika typer av aktiviteter för de nationella minoriteterna. Det har bland annat handlat om olika informationsinsatser, möten och kulturella aktiviteter (se nedan).

Samråd

Under hösten har öppna samråd genomförts den 24 oktober på stadsbiblioteket med område utbildning angående innehållet i språkväskorna. Ett mycket välbesökt samråd arrangerades av äldreomsorgen den 12 december på stadshuset i syfte att diskutera seniorverksamheten och arbetet kring äldreboendet med samisk profil. På samråden gavs även tillfälle till frågor samt möjlighet att uttrycka behov och önskemål kring verksamheterna. Alla minnesanteckningar finns på kommunens web [\(länk\)](#).

Samråd har också hållits den 22 juni 2023 med kommunens tjänstemän och politiker från samhällsbyggnad samt med representanter för sameföreningarna angående motionen 8/2020 "Gör Ubmeje till officiellt samiskt namn för Umeå". Den 25 september biföll Kommunfullmäktige motionen 8/2020.

Den 15 januari 2024 samrådde kommunen och sameföreningarna om att umesamiska språket ska vara det officiella samiska språket för Umeå kommun och att tjänstemän från kommunen och samiska föreningar tillsammans ska bilda en arbetsgrupp för skyltning på umesamiska i kommunen.

När det gäller olika verksamheter knutna till minoritetsarbetet så har det förutom samråden hänt en hel del under hösten inom område utbildning, äldreomsorgen samt kultur och fritid.

Utbildning – för- och grundskola

I augusti invigdes en gemensam förskola, Glaciären, med olika avdelningar för kommunens förvaltningsspråk, finska, meänkieli och samiska. Genom att samla förvaltningsspråken under ett och samma tak vill förskolan Glaciären erbjuda en samlad språkstärkande kompetens för alla barn. På avdelningarna för de nationella minoriteterna ska förvaltningsspråken vara som norm. Den ordinarie personalen talar finska, meänkieli och samiska och de har goda språkkunskaper som anpassas efter barnens behov. Mer info om förskolan finns [här](#).

De unga språkambassadörerna/språkstödarna har fortsatt med sitt uppskattade arbete med barn och unga med särskilt fokus på samiska och finska. Språkstödarna har ett tvådelat uppdrag: ett uppdrag är att delta i aktiviteter på de olika språken för, och i, olika verksamheter. Ett annat är att utarbeta modeller för unga nationella

delaktighet. Språkambassadörerna har varit mycket uppskattade av barn och lärare, de har deltagit vid samråd, språkduschar och andra aktiviteter för barn och ungdomar. De har arrangerat språkcafé på Väven vid tre tillfällen och ordnat med pizzakvällar och bak.

Äldreomsorgen och seniorverksamheten

Inom äldreomsorgen har arbetet med ett äldreboende med samisk profil fortsatt. Representanter från den samiska seniorgruppen har tillsammans med kommunens äldreomsorgsstrateg jobbat med ute- och inommiljön vid det blivande boendet.

I augusti arrangerade de samiska äldresamordnarna tillsammans med det umesamiska nätverket *Veärbmie* en studieresa för de samiska seniorerna till Östersund och Funäsdalen. Samiska seniorer från flera kommuner deltog i resan som blev mycket uppskattad.

Under hösten har de samiska seniorträffarna vid träffpunkten Tráhppie fortsatt att organiseras på tisdagar av äldresamordnarna Ellacarin Blind, Eva Conradson och Liecelott Omma, som även under våren 2024 fortsätter att leda träffarna. De samiska seniorerna har kunnat ta del av författarbesök, slöjdträffar, film, släktforskning, forskning om traditionell mat och mycket mer.

Riitta Päivärinta har arbetat med aktiviteter för de sverigefinska äldre under hösten. Hon har bland annat fokuserat på att ge service via telefon och mejl – information och rådgivning, enklare översättningar, genomfört besök och hembesök vid behov. En viktig uppgift har varit att informera och ge anhörigstöd. Under hösten har samverkan skett både inom socialtjänsten, Kultur för Seniorer, Seniortorget och minoritetsarbetet.

När det gäller sverigefinska och meänkieli har det varit väsentligt med mobil verksamhet och flera aktiviteter för att skapa olika mötesplatser och variation i utbudet. Det har också varit viktigt att skapa möjlighet att samverka och träffa andra minoriteter.

Kultur- och fritidsförvaltningen

Pengar ur fritidsförvaltningens *Kulturpotten* har sökts och erhållits av föreningar från alla tre förvaltningspråken. Medlen har gått till olika aktiviteter inom deras respektive verksamheter bland annat aktuell filmvisning.

Hösten har erbjudit många olika kulturarrangemang och aktiviteter. Folkets Bio har även under hösten fortsatt med projektet "Ny finsk film". Senast med filmen *Den blinde mannen som inte ville se Titanic*.

Kommunen tillsammans med Folk rörelsearkivet och Västerbottens museum planerar att uppmärksamma att det var 80 år sedan den finska evakueringen 1944. Under jubileumsåret 2024 kommer det att arrangeras olika aktiviteter och föreläsningar bland annat av Kaarina Honkanen samt Marianne Folkedotter. Även ett skolprojekt, en minneslåda för seniorer och eventuellt en digital föreställning planeras.

Samarbeten och nätverkande

Det finns ett nätverk för finska och meänkieli inom socialtjänsten utifrån behov för att kunna utbyta erfarenheter och diskutera frågor som rör implementering och

lagstiftningens intentioner inom socialtjänsten. Syftet med nätverket är att stärka de punkter/åtgärder som är viktiga att förbättra i verksamheten utifrån Umeå kommuns uppdrag i förvaltningsområdet för finska och meänkieli. Kommunikation och information är särskilt viktiga att samordna inom socialtjänsten. Nätverket samlas två gånger per år.

Nätverket *Veärbmie*, som utgörs av minoritetssamordnare och samiska samordnare i åtta förvaltningskommuner inom umesamiskt område, träffas en gång i månaden, oftast på Teams, för att utbyta erfarenheter och för att arrangera verksamheter tillsammans. En studieresa för samiska seniorer och en äldreomsorgskonferens är exempel på gemensamma arrangemang. Samordnarna i Sorsele, Vindeln och Umeå har arbetat gemensamt för att förenkla den administrativa processen för flyttande renskötarfamiljer vid byte av förskola och skola från fjäll- till inlands-/kustkommun.

Ett antal andra nätverkanden inom kommunens verksamheter och mellan kommuner och andra myndigheter förekommer också under året för erfarenhetsutbyte och samarrangemang.

Arrangemang under hösten

Hösten inleddes med manskören Ilkanmiehet från Tuomikylä, Finland (Foto 3). Kören framförde folksånger, ballader och ett ackompanjerande dragspel på Ersboda vård- och omsorgsboende samt på Väven i början av september.

Foto 3: Den finska manskören Ilkanmiehet besökte Umeå i början av september.

Foto 4: Författaren Rosa Liksom föreläste på svenska och meänkieli.

Författaren Rosa Liksom, en av Finlands största kulturpersonligheter, föreläste i Umeå både på svenska och meänkieli (Foto 4). Rosa Liksoms senaste roman *Älven* är ett stycke nutidshistoria om en undanskymd företeelse – de svenska flyktinglägren under krigsårens slutskede och evakueringen av den finska Tornedalens befolkning.

Författaren Ann-Christin Antell besökte Umeå 25 september. Hon blev snabbt ett toppnamn för historisk romance i Finland. I serien om bomullsfabriken syns författarens studier i arkeologi och historia samt kärleken till romantik och hemstaden Åbo. Hon visade även fina historiska bilder från sina hemtrakter.

I oktober föreläste terapeuten Satu Bermell, med kognitiv och filosofisk inriktning, om åldrandet och vad som är hemligheten till ett långt och friskt liv.

Finlands självständighetsdag firades den 6 december i Ålidhems kyrkan. Arrangemanget var välbesökt och uppskattat. Det var ett samarrangemang mellan Finska klubben i Umeå och Umeå kommun.

Vid Umeå universitet, institutionen för språkstudier hölls en konferens i december om *finska och meänkieli 50 år på Umeå universitet*. Dagen firades med olika föreläsningar och presentationer. År 1973 installerades den första professorn i finska och på den tiden var "tornedalsfinska" en del av finska. Sedan år 2000 är meänkieli ett eget språk och nu finns det särskilda kurser i detta språk på Umeå universitet.

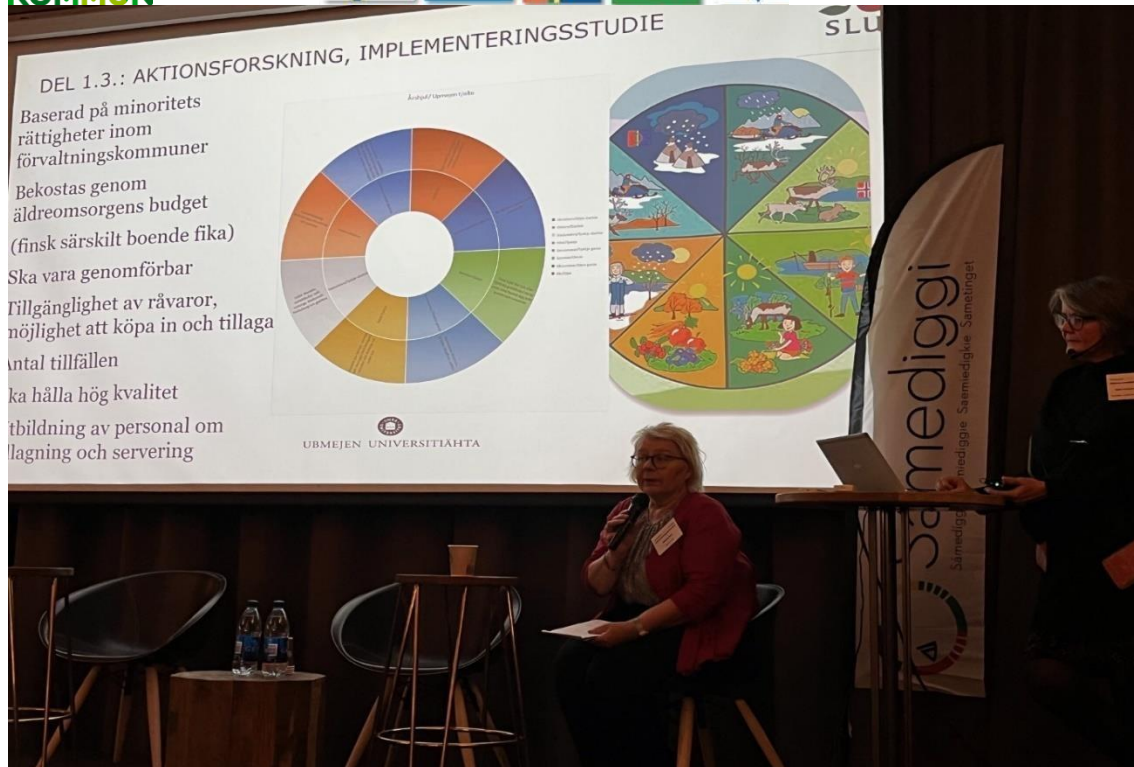

Foto 5: Forskarna Ellacarin Blind och Ildikó Asztalos Morell föreläser i Arvidsjaur om betydelsen av traditionell mat för äldre samer.

Den 30 oktober och 1 november arrangerade *Veärbmie*, samiskt språkcentrum och förvaltningskommunerna i det umesamiska området, en samisk äldreomsorgskonferens i Arvidsjaur. Det hölls intressanta föredrag av personal, tjänstepersoner och forskare (Foto 5). Delegationen från Umeå fick ta del av värdefulla erfarenheter som används i arbetet med utvecklingen av äldreboendet med samisk profil på Teg, som planeras invigas i mars 2024.

Samiska språkveckan, *Giellavahko*, ges runt om i Sápmi varje år v. 43. I Umeå uppmärksammades språkveckan av Umeå universitet som hade öppet hus med information om studier, träff med samiska lärare, quiz och möjlighet till öppna samtal. På Holmsunds bibliotek visades filmen "*Ellos eatnu – Låt älven leva*" och på Väven bjöd språkambassadörerna på språkcafé. Språkveckan avslutades med en mäsas med samiska inslag i Ersbodakyrkan.

Första veckan i november, direkt efter språkveckan, arrangerades Samiska veckan, *Ubmejen Biejviejh*. Programmet var digert och här redovisas bara några axplock. Det erbjöds utställningar med *duoji*, samisk slöjd, konst och konstnärs-samtal, filmer och teaterföreställningar. Marika Blind och Birgitta Ricklund berättade om samiska kyrkoföremål och kyrkoutsmyckningar. Forskare vid Vårdduo höll föredrag om den senaste samiska forskningen. För de allra yngsta var det sagostund på samiska på stadsbiblioteket och Grubbebiblioteket. Ungdomarna i Sáminuorra spelade laserdome och åt hamburgare på Megazone. På Vävenscenen gavs dansföreställningen Jarkelidh med koreografen Marit Shirin Carolasdotter. Hanna Nutti bjöd på middagskonsert och på lördagskvällen blev det *jojk-battle* och den populära samedansen. Veckan avslutades med samemästerskapen i innebandy.

Under 2024 kommer samiska veckan att återgå till att ges v. 10. Mer info [här](#).

nyåret, arrangerade stadsbiblioteket tillsammans med Carinne Sjöberg en uppskattad *Formverkstad* för barn och vuxna. Ett 20-tal föräldrar och barn hade samlats för att pyssla, fika och prata om högtiden.

Seniortorget

Seniortorget har ett brett program som erbjuder tips och guidning om bland annat friskvård, kost, motion, sociala aktiviteter, bostadsfrågor och välfärdsteknik. Följ gärna vad som händer på Seniortorget genom att prenumerera på Seniortorget's nyhetsbrev. Föredragen och samtalen på Seniortorget kan även följas i livesändningar för de som inte har möjlighet att närvara fysiskt. Information om flera aktiviteter för seniorer finns på Digitala Seniortorget. Mer info finns [här](#).

Förutom ordinarie aktiviteter för alla seniorer i Umeå kommun så erbjuds "Minoritetsforum" på Seniortorget. Det innebär att varje månad belyses en nationell minoritetsgrupp med ett föredrag om dess kultur och traditioner. Alla är välkomna, minoriteter liksom majoriteten, för att lära sig mer om de nationella minoriteterna och urfolket samerna. Höstens minoritetsforum har hållits på fredagar en gång i månaden. Temat har gått i glädjens tecken och det har bjudits på musik, dans och jojk (Foto 6). Avslutningsvis hölls i december ett samtal om högtidstraditioner, där julen och *chanukkah* var i fokus för utbyte av erfarenheter mellan kulturerna. Publiken fick även provsmaka på traditionell mat från dessa högtider.

Foto 6: Krister Stoor jojkar och föreläser på Seniortorget.

Biblioteket hade ett brett program under hösten med fokus på urfolket samerna och övriga nationella minoriteter. Det erbjöds bland annat finsk och samisk film, språkcafé på finska och samiska, en föreläsning om judarnas historia i Sverige, finsk karaoke och en berättelse om samisk osynliggörande.

De flesta böckerna på nationella minoritetsspråk i Umeå finns på stadsbiblioteket. Böckerna kan låntagaren själv, eller med hjälp av bibliotekarie, reservera via minabibliotek.se och hämta på närmaste bibliotek. Bibliotekens aktiviteter för barn är gratis, men ibland behövs en biljett för att vara säker på att få plats. Har du tips på en bok du vill läsa? Lämna ett inköpsförslag på bibliotekets hemsida, eller direkt till en bibliotekarie.

Kontakt

Besök gärna våra sidor www.umea.se/minoriteter, www.umea.se/suomeksi (för nyheter på finska) för mer information om vad som sker i Umeå vad gäller Umeå kommun som förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska.

Aino Dahl

Minoritetssamordnare
kristina.hesse@umea.se
070-622 56 77

Kristina Josephson Hesse

Minoritetssamordnare
aino.dahl@umea.se
070-201 04 95

Riitta Päivärinta Stenvall

samordnare för äldreomsorgen (finska och meänkieli)
riitta.paivarinta@umea.se
070-272 91 07